

"Per més amor contra l'oblit".

Edició digital de la poesia completa de Pere Guilanyà i Roure

El valor de les obres literàries no rau en el seu contingut sinó en la seva qualitat estètica. D'altra banda, no és en l'art on hom ha de cercar la immortalitat sinó en la mateixa societat - escriu Guilanyà en un text publicat al *Courrier Littéraire* el 1929. Aquesta edició pretén, d'alguna manera, presentar de nou en societat aquest poeta oblidat, per a fer-lo un xic immortal.

El passat 18 de gener es compliren cinquanta anys de la mort de Pere Guilanyà i quan en fa poc més d'un del decés de Jordi Castellanos, la digitalització d'aquest llibre volser un humil homenatge a ambdós, amb admiració i record.

El poeta Pere Guilanyà i Roure, neix a Olesa de Montserrat el 29 de març de 1897, on els seus pares havien anat a viure, després de buscar fortuna en diversos pobles a la riba del Llobregat.

El seu pare feia de rellotger i la seva mare era filla del metge de Casserres i de Puig-reig, on quatre anys abans els havia nascut un altre fill, al que també anomenaren Pere, però que morí al cap de poc.

Guilanyà es crià a Puig-reig, i anà a escola amb mestre Calsina, que li inculcà l'afició poètica. Aviat entraria a treballar com a administratiu a la fàbrica tèxtil de la colònia Pons. Aleshores la seva vida transcorre entre el treball, les lectures poètiques amb el seu company i amic Joan Serra i les cançons ofertes a les noies juntament amb els seus amics, al so del violí que Guilanyà tocava.

Fins que li tocà de fer el soldat. Gràcies a la influència dels amos de Cal Pons, obtingué un

bon destí a Barcelona, del qual fugí amb l'excusa d'estalviar-se d'anar a la guerra de l'Àfrica, però sobretot per les seves conviccions catalanistes i perquè l'escometé el "torb de la partença", com diria ell mateix anys a venir. Aleshores agafà el carrilet fins que se li acabà la via a Guardiola de Berguedà, passà una temporada malvivint a la Cerdanya, on els pares el van anasar a buscar, sense obtenir-ne el retorn, i acabà establint-se a París, i treballant en un establiment comercial dedicat a l'alta costura.

A París col·laborà amb la Casa de Catalunya, en l'època de Pau Planas i Jaume Gascón (1928-1931), des del seu catalanisme apolític; composà els versos del

seu primer llibre, *Voluptat* (1926), corregué aventures amb el seu amic Ventura Gassol, passejà pels jardins de la ciutat i els cafès del Barri Llatí, a la recerca de Verlaine, Baudelaire, Valéry... estigué a punt de casar-se amb la concertista Marie Henriette Piteu, tastà "les serpentes de festa folla als braços de París" i finalment es casà amb una senyora amb patrimoni, Raymonde, mare ja de Paulette, amb qui tingué un fill, Pierre.

Durant la República tornà a Catalunya a veure parents i amics, el 18 de juliol de 1936 l'ensopegà a Barcelona, d'on fugí en vaixell. Després de la desfeta de 1939, ajudà els refugiats en tot allò que pogué. A causa de la Segona Guerra

Fotografies de Guilanyà vestit de soldat i París el 1926.

FOTO: ARXIU A. FREIXA

Mundial, el sector d'exportació d'alta costura vingué a menys i el 1947 una oferta atractiva de feina el dugué a l'Argentina, juntament amb Raymonde i Pierre. Allà col·laborà en les activitats culturals dels exiliats, al costat de Nadal i Mallol. En retornaria el 1956, cansat, enyorat i malalt.

El 18 de gener de 1964 moriria a París, abans de poder fer realitat el seu somni de retornar a Catalunya: aquell estiu havia de tornar la visita a la seva filla de cosina,

---

L'ABRANDAMENT SAGRAT (*Voluptat*, 1926)

El vellut d'una rosa esquinçaria.
Em crema el llavi. Oh bes d'acer roent!
Pels caminals la boira s'esbarria
d'un flam de sang i de turment.
Àvid em dreço com una foguera,
i em vinclo per copsar en l'instant agut,
mossecs del sol ardent de primavera,
càlida porpra de la Joventut.
Oh benamada ! Dóna'm la mà pura
i anem pels grans camins esbatanats.
Si faig sagnar la rosa amb desmesura
dels llavis teus, tos verges pits rosats,
cenyits d'un ritme viu i palpitant,
pel nostre amor fet carn se t'ompliran.

DOLOR DE MOLSA (*Elegies*, 1933)

L'ombra de dubtes trèmuls no resta, és insegura
en mon turmell de jove. Al ritme d'aventura

la pols només s'hi posa clara d'argent i fràgil.
—La pols en vies fresques de vida és lleu i àgil—.

Però a través dels dies no hi ha una llum mateixa:
sovint un raig s'esbulla, fa espines i ens esqueixa

el cor, i hi fa ferida. Llavors jo dic intacte
mon plany, quan la dolor és pura en mon contacte,

i bec impertorbable l'essència fel dolça:
—Amor de vida es torna en mi Dolor de molsa!

ELS SEGADORS

(*Evocacions*, 1943)

VINGUEREN, el pit bullent,
la falç alta, il·luminada,
embriacs de sol i vent
i la bandera barrada.

Quina olor forta de camp,
de garbes i terra viva!
Catalunya! era el seu clam,
la volia un rei captiva.

Amb la sang dels seus combats
les presons foren enceses,
-ai, de quin destí soldats?-
i les llibertats represes.

El bisbe els va beneir
a Ciutat amb la bandera
que era un plec de crits sens fi:
Via fora, Via enrere!

De la gesta triomfants
se n'obriren solcs a terra.
"A les armes catalans
que ens han declarat la guerra".

Guilanyà jove. DIBUIX A LA PLOMA
I CARBONET DE NÚRIA PUIGDELLÍVOL

Assumpció Freixa, que l'havia visitat l'any anterior, després d'anys d'haver perdut tot contacte.

L'exili, el llarg exili en part vocacional, de Pere Guilanyà proporciona a l'ànima del poeta un sentiment d'enyorament perpetu, que segons el moment i la circumstància s'intensifica o se suavitza, però que no l'abandona en cap moment. Per a sentir-se menys exiliat, s'acosta a la Pàtria —que escriurà gairebé

sempre amb majúscula— i ho fa des del paper i la ploma. És la seva contribució a la "salvació de la Pàtria" i a la seva pròpia salvació com a persona. Sempre que pogué, participà en les activitats dels exiliats: col·laboracions en revistes, conferències, recitals de poesia... sobretot en l'època de la Casa de Catalunya de París i quan anà a l'Argentina. Lluitava per a què fos reconeguda la lliure personalitat dels pobles i ho feia des "l'esperit i la intel·ligència". Sublimava el seu catalanisme—íntim i transcendent— en la poesia, que amb el temps adquiriria un to més popular i decididament patriòtic. Els seus models eren Macià, Verdaguier, Maragall... i els seus objectius les "essències populars", la tradició, la parla, l'ànima catalana.

Líric i intimista, expressa estats d'ànim subtils, plens de pressentiment, de melangia, d'enyor, de plany elegíac... que amb el pas del temps es muda en serenor i guanya en espiritualitat. És una lírica del dolor i la consolació que, iniciada a les *Elegies*, culmina en el darrer poema, que té tots els atributs de cant espiritual. Mai va perdre l'esperança: el record serà l'agent guaridor de les ferides d'exili al llarg de tots aquests anys, sempre enyorat del lloc que ha deixat enrere, ell mateix sap qualsevol terra és més bonica com més llunyana. Aquest és l'eix vertebrador de la seva producció poètica: *Voluptat* (1926), *Elegies* (1933), de les dues valuoses edicions de bibliòfil, acompanyades de

---

LA BALANGUERA

(*Evocacions*, 1943)

RODA brunyit de temps el fus
i fila el nostre pas confús!...

Tu qui de l'Hora tens perfum
i de la vida que es consum

entre alba i mort, en doble vel
nues amb fils del nostre anhel,

i saps l'esforç de la llavor
i el bell instant germinador,

i obres finestres al record
que ens fa present el passat d'or

perquè de Pàtria el caliu
s'avivi d'un desig més viu,

oh Balanguera! constantment
gira el teu fus d'adveniment,

que en ell hi brilla tot l'augur
d'un sol estel amb esclat pur:

la nostra Pàtria tornarà
si tu no pares de filar!

LA MEVA ODA

(*Odes*, 1945, fragment final)

Duc maduresa d'ànima i la vida
torna els meus íntims brancs un poc feixucs.
Tardorejant l'escorça revellida
en la llar dels records cerca aixoplucs.

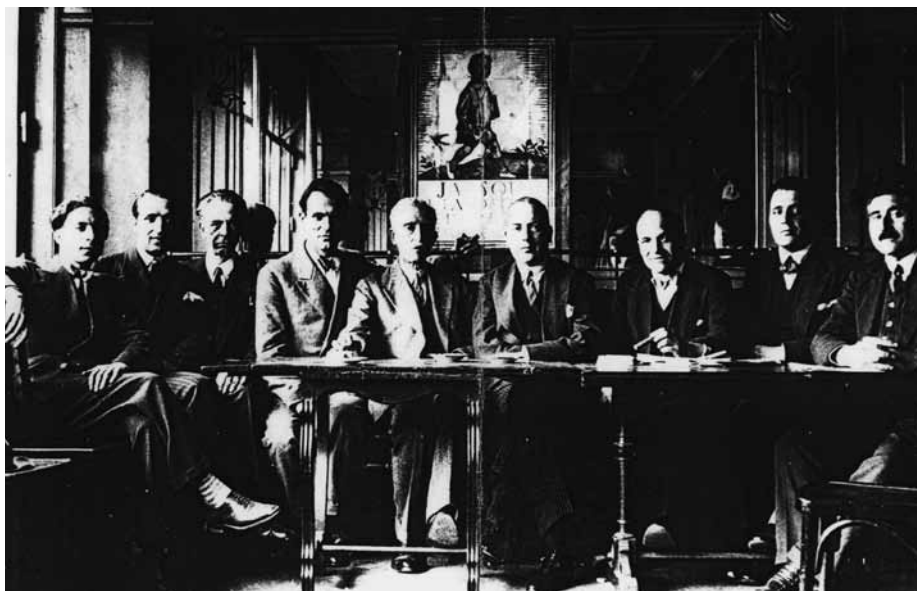
Retornaré al meu fons des d'on s'esbrina
el meu passat inicial i ardent:
agemolida perla en la petxina
del meu universal primer moment.

El pare deu ser vell arran d'espona,
la mare és tota roses, creu al pit.
Puigreig i Olesa i àdhuc Barcelona,
baumes d'ahir presents al meu neguit;

velles parets de ma contrada bruna,
abraç de Llobregat, fluid del meu clos,
muntanyes clares com de vidre i lluna
i platges d'or i fonedisses flors:

espills del meu recê amb reflex que em crema!
Pròdig d'amor, amb més amor en mi,
retornaré per una almosta extrema
de terra, terra meva per coixí.

Visita de Macià a la Casa
de Catalunya de París
el 28 de setembre de 1930.

FOTO: JAUME GASCÓN

Guilanyà vers 1950.
DIBUIX A LA PLOMA I CARBONET
DE NÚRIA PUIGDELLÍVOL

Darrer estiu de Guilanyà,
amb Assumpció,
Raymonde i Paulette
a París. FOTO: ARXIU A. FREIXA

BERGUEDANA ASPRIVA II

(*Origen*, 1962, fragments)

A Faustí Llaverias

Vindrà la neu per sobre el temps
però la marca serà en mi
boirosa i nítida a l'ensem
d'aquell principi fins al fi.
I és a Puig-reig –li sóc com l'heura–
diré diria que puc creure
sense llunyària el camí.

Del fons d'aquella lleu blavor
que esmaltà el gest primicial
em ve una fina llússor
de perla fosa al clos pairal.
Hi vaig saber l'amor primera:
Anna, Teresa, era quina era
en el meu crit primaveral?...

Sé la maragda d'un redós,
gespa de seda, frescal llit,
vora una font bevent clarors
com si secreta hagués florit.
I sé la gràcia admirada
de manta dona fent bugada
genolls a terra en rec petit.

Si m'acorava un desencís
prop de Casseres qui del roc
blanc de vellura treu somrís
beatament d'un enderroc,
m'era solaç la finestrella
gerda al Lledó amb una canella
de fontinyol i un estaloc.

Llavors –vertigen de delers–
impaciències d'arreu
donava al flum dels meus carrers
amples de crit i amiga veu.
Centellejant paper de plata!...
M'era una màgica safata
d'espais la Plaça de la Creu.

Oh el meu refugi renadiu!
L'era que sagna a cops de sol,
el riu que enrosca, serp o riu,
fàbriques i alça en mant revolt
garbes florides, remor i fresca...
I a un cim Periques la moresca
masia amb ànima de soll!...

I aquell oneig cruent del blat
madur que inclina el pes del cel
de tan ardent amaratat!...
I encar les vinyes amb la mel
de virginals sofrences càlides
d'un foc obscur, i roques pàl·lides
entre parracs d'un vent rebel!...

Sé el dolç moment: quan del castell
vençut a prop d'on viu la mort
amb una església al palmell
esquerp d'un puig –sigui el meu port–
collia en tarda o llum d'albada
somnia d'acàcia ablamada
blanca al perfum del seu tresor.

Llunyana imatge en mi mateix
forma de terra al meu present
del que només és un esqueix
de vida morta i tan vivent...
Vila daurada! El reliquiari
dels meus joiells de solitari
en ma paraula et faig present.

Joiells o amor que és més segur!...
M'és tan vital el teu alè!...
Adolescent vaig saber en tu
seny i follia i càntic ple
fins que ja el torb de la partença
i un fat d'indòmita volença
m'esparpallaren a mercè.

Darrera fotografia
de Guilanyà a casa
seva de París.

FOTO: ARXIU A. FREIXA

ETERNA AURORA DE L'ABSÈNCIA

(1963, fragment final)

Defugiré la llei al sol ponent
d'aquell instant que passa romanent
després en la tenebra de clausura.
Seré en la mort inútil polseguera?...
Sigui també una il·luminada i pura
ínfima part en la divina espera.
Triomf en Déu! Oh eterna meravella
que un degotís de rou potser d'estrella
traeix la solitud que porta en si
i s'expandeix dintre el seu clos sotmès
a vastituds cap al secret destí
on pren sentit de resplendor el no-res.
Sobti'm la mort, no tinc gens de temor!...
Tot és en mi pressentiment d'Amor
i anhel suprem d'esperar tanta alçada
oberta al cim de la millor creença!
Oh joia per la Joia renovada
i Llum extrema de la recompensa!...

---

litografies de Martí Bas, *Evocacions* (1943) i *Odes* (1945); dels llibres inèdits, *Origen* (1962) i *Fra Garí* (1963) i el llarg poema "Eterna aurora de l'absència" (1963); però també de les seves col·laboracions en prosa, de 1947 a 1963, a la revista argentina *Ressorgiment*.

Guilanyà naixia com a poeta el 1926, de la mà de Gassol, amb un halo voluptuós i hauria pogut finir el 1933 entre nostàlgiques elegies sinó fos que la pèrdua de les llibertats catalanes i l'exili immediat que se'n succeí li donaren un nou impuls que li féu conèixer

encara alguns moments de glòria. Però el temps i els nous corrents poètics que no arribà a compartir, el dugueren a l'oblit gairebé definitiu. És aleshores quan es dedica a la geografia del record en la recerca de l'origen, i a l'estudi de les tres vessants de l'home que constitueixen la divisa jocfloralca; per acabar en una profunda meditació religiosa i metafísica, on expressa la incertesa, entre la recança d'abandonar aquest món dels sentits que tant ha glatit, i la recerca de la "llum" espiritual que sap més alta, perquè, profunda-

ment religiós, creu amb certesa en l'altra vida.

Fe, Pàtria i Amor en íntima mixtura, i com a conseqüència l'un de l'altre, constitueixen la poesia de Guilanyà que ell mateix sap "més sentida que pensada". Com sap també ineludible la condició de poeta, i de la poesia, com a camí cap a la recerca de la veritat en la veu que ve del poble i del temps. Guilanyà no perd mai l'esperança en un futur per a la Pàtria i, tot i viure enyorat de la terra i pressentint la buidor del no-res, confia en el "triomf de

Déu" i hi endevina Amor, motor del món, de l'home i de la poesia, en contra de l'oblit i del desert d'exili, sempre "per més amor contra l'oblit".

Podeu descarregar-vos el llibre en format digital (iBooks) i gratuït en aquest enllaç:
<https://itunes.apple.com/es/book/per-mes-amor-contra-loblit/id792426922?l=ca&mt=11>

Maria Estruch i Subirana

Doctora en Filologia
Catedràtica d'Institut